

Т. Я. Любива

Меншини соціальні

МЕНШИНИ СОЦІАЛЬНІ – поняття, що позначає соціальні групи, які вирізняються у суспільстві своїми фізичними, культурними чи поведінковими характеристиками, через що відчувають притиснення та нерівність, і визначають себе предметом колективної дискримінації з боку інших груп суспільства. Таким чином, для визначення М. с. необхідна наявність певних об'єктів. (фіз. чи поведінк.) і суб'єктів. (самоідентифікація представників М. с. з цією групою, уявлення про свій принижений статус й нерівні права) характеристик. Дж. Фегін виокремив 5 таких характеристик М. с.: їхні представники потерпають від дискримінації та підпорядкування; мають фіз. або культурні риси, що вирізняють їх від домінант. групи та засуджуються нею і відчуття колектив. ідентичності й спіл. труднощів; статус приналежності до меншини визначається заг. соц. правилами; присутня тенденція брати шлюб всередині групи М. с. При цьому М. с. не завжди становлять меншість у кількіс. плані. Залежно від того, на основі чого відбувається виокремлення та дискримінація групи, розрізняють етнічні меншини, меншини релігійні, меншини сексуальні, культурні, мовні, ґендерні, вікові, людей з обмеженими властивостями та інші. М. с. – група, що зазнає утисків, принаймні в одній зі сфер (освіта, працевлаштування, політ. права тощо) порівняно з ін. групами суспільства. У 1 статті Декларації ООН про права меншин (1992) йдеться про М. с. як про самобутні нац. або етнічні, культурні, реліг., мовні групи та передбачений обов'язок держав оберігати їхнє існування. Узгодженого на міжнар. рівні визначення того, які групи належать до М. с., не існує. У Декларації окреслено гол. проблеми М. с.: виживання та існування, розвиток і захист самобутності, рівність і недискримінація, ефективна та дієва участь у житті суспільства. Також виокремлюють дискримінацію за такими ознаками як стать, інвалідність чи сексуал. орієнтація. У деяких країнах М. с. часто відносяться до числа найбільш маргіналізов. груп у суспільстві (див. Маргінальність), їхні представники потерпають від серйоз. хвороб (зокрема від ВІЛ/СНІДу) через недостат. доступ до системи охорони здоров'я. В останні роки поняття «М. с.» часто застосовують відносно сексуал. меншин (переважно ЛГБТ – лесбіянок, гомосексуалів, бісексуалів, транссексуалів) і пов'язують із поняттям «маргінал. група».

Рекомендована література

1. UN Declaration on the Rights of Persons Belonging to National or Ethnic, Religious and Linguistic Minorities. 1992.

Бібліографічний опис:

Меншини соціальні / Т. Я. Любива // Енциклопедія Сучасної України [Електронний ресурс] / Редкол.: І. М. Дзюба, А. І. Жуковський, М. Г. Железняк [та ін.] ; НАН України, НТШ. – К. : Інститут енциклопедичних досліджень НАН України, 2018. – Режим доступу: <https://esu.com.ua/article-66546>

2001-2025 © Ця енциклопедична стаття захищена авторським правом згідно з чинним законодавством України ([докладніше](#)).